DE AANTEEKENINGEN VAN MEINSMA OP DE BABAD TANAH DJAWI.

In de Bijdragen (4^e volgrees, 1^e deel, 3^e stuk, 2^e deel, 2^e en 3^e stuk en 3^e deel, 1^e stuk) is reeds naar aanleiding van bovengenoemde aantekeningen gehandeld; daar de Babad zoo algemeen bij het onderwijs gebruikt wordt, komt het mij evenwel noodzakelijk voor daaraan nog de volgende aanmerkingen toe te voegen:

Bl. 5, 1 en 2 မကုမ္မံ M. zegt terecht, dat dit woord 31, 2 v. o. „denken” beteekent; dat bet. het hier ook, want de bet. volg. het Wdb. (Jav.-Ned. Handwoordenboek v. Roorda, nieuwe bewerking, Amst., Joh. Muller, 1875) „bereid” past hier niet. Bovendien heeft dit woord nog twee andere bet. die niet in het Wdb. voorkomen, nl. die van „in staat zijn”, zie bl. 44, 5 v. o. en die van „begrijpen”, want in plaats van het in deze Babad 42, 6 v. o. in dien zin voorkomende မကုမ္မံ leest men in de G. B. (grootte Babad in 18 deelen ter Leidsche Academische Bibliothek) I, 284, 8 v. o. မကုမ္မံ

Bl. 14, 3, teekent M. aan, dat မကုမ္မံ op die plaats = မကုမ္မံ မကုမ္မံ is. Veilig had hij kunnen zeggen, dat het in poëzij in die bet. algemeen voorkomt.

Bl. 20, 8, မိမိတို့အား မိမိတို့အား မိမိတို့အား မိမိတို့အား မိမိတို့အား ver-
taalt M.: „de op den grootvader van Raden Soesoeroeh vol-
gende *jongere* zuster” en voegt er bij: „zij was dus eene zuster
van Moending Wangi enz. Volgens de Sêdjarah eene *oudere*
zuster „Retnâ Soewidâ geheeten.”

Onbegrijpelijk is het mij, hoe M. die vert. van het Jav.

geeft; een vert., die nog wel strijdt met de opgave van de Sëdjarah. Mijns inziens laten de Jav. woorden geene andere vert. toe dan: „haar jongere broeder vervolgens was de grootvader van Raden Soesoeroeh (Moëding Wangi)“ m. a. w. zij was zijn *oudere* zuster, en dit komt met de Sëdjarah overeen.

Bl. 47, 7. Dat aan *ἡμεῖς* de bet. van *ἡμεῖς* moet worden toegekend, zooals M. onderstelt, blijkt uit de lezing van G. B. I, 311, 6 *ἡμεῖς*.

Bl. 61, 13, *ᐱᑦᓴᓂᔭ*. In het Wdb. dient dus onder *ᐱᑦᓴᓂᔭ ᐱᑦᓴᓂᔭ* te worden bijgevoegd de zgn. causatieve vorm in de bet. van „op zich nemen om voor iemand iets te verrigten“. Overigens verdient het gebruik v. h. Krāmawoord *ᐱᑦᓴᓂᔭ* in het Ngoko en met een Ngoko aanhechtsel, opmerking. De G. B. I, 387 leest *ᐱᑦᓴᓂᔭ* dat ook een goeden zin geeft.

Bl. **63**, 11, v. o. *manan* M. dubieert in welke bet. dit woord hier mag voorkomen. Mij dunkt de keus is niet twijfelachtig: Djaka Tingkir bezit wonderkracht en doodt Ki Dadoeng niet met een „haarspeld“, dat is sterk, maar niet sterk genoeg. Hij doet het met een „puntig opgerold sirihblad“. Ja, wat nog sterker is, volg. de G. B. I, **393**, 7 v. o. was het zelfs *manan* „verrot“.

Bl. 64, 7, *εἰς* Dat *εἰ* is zeker voorgevoegd in navolging van het poëtische *εἰς*

Bl. **70**, 6 v. o. In Wdb. aan te vullen *aan aan aan* z. v. a.:
aan aan aan

Bl. **83**, 2 en 1 v. o. *ကလေးသတ္တဝါ* ook hier op te vatten in de bet. van „betragt worden“, zooals M. het terecht vert. bl. **383**, 9 v. o. of in die van *ကလေးသတ္တဝါ* (G. B. II, **15**, 5, v. o. leest *ကလေးသတ္တဝါ*). In deze laatste bet. komt het ook voor Bratā Joedā V, 7, 2 *ကလေးသတ္တဝါ* „de vogels bevreesd om gezien te worden.“

Bl. 118, 5, *ကောသလိယိယံသမာဓိကရိယံ*; M. heeft de bet. van *ကောသလ* die in het Wdb. is opgenomen, nl. van: „omdat, dewijl,” over het hoofd gezien, en is zoo tot de weinig gelukkige vert. geraakt: „de geaardheid van mensch (onder de Bijv.

kan men best vertalen: „kanon tegen kanon“. En in de Damar Woelan (ms. 142 der Leidsche Bibl.) **84**, 8, waar wordt beschreven de wijze waarop de troepen met hunne verschillende uniformen waren ingedeeld, en men leest *မိကျွံ့မိကျွံ့* ver-
taalt men „geel bij geel“. Maar daarom beteekent *မမိ* niet „tegen“ of „bij“. In deze en analoge voorbeelden betee-
kent het niets anders dan „gelijk“ „mede-“ of iets derg.

Bl. **186**, 7 v. o. *မကွဲကွဲ* Volg. M. „iets bediepen“, „ergens diep ingaan“, „ergens inkomen“. Dit is onjuist. Met *မိကျွံ့* „diep“ heeft de bet. van *မကွဲကွဲ* hier niets te maken, want het staat blijkens het voorafgaande *မကွဲကွဲ* tegenover *မကွဲ* „buiten“. Het is hier dan ook afgeleid van *မိကျွံ့* „het binnenste“ (waarvan *မိကျွံ့* „binnen“ enz.). en wordt hier gebruikt in den zin van „ergens binnenkomen.“

Bl. **256**, 5, *ကောကောကော* Over deze uitdrukking, die in de Woordenboeken niet verklaard wordt, zwijgt M. Het schijnt een uitdr. te zijn voor „in den strijd geoefend, gehard“ of iets derg., — maar hoe die woorden dat kunnen bet. is niet duidelijk. Ook elders vindt men die uitdr., bv. Bandoeng (hs. L. Bibl.) **683**, 2 volgg. leest men *မိကျွံ့မိကျွံ့မိကျွံ့* *မိကျွံ့* *မိကျွံ့* *မိကျွံ့* *မိကျွံ့* *မိကျွံ့* De G.B. heeft *ကောကောကော* en voor dit *ကောကော* geeft het Wdb. „onverschrokken, onver-
saagd.“

Bl. **258**, 7. Met *မိကျွံ့* hetgeen K. i. is van *မိကျွံ့* en *ကောကောကော* is waarschijnlijk het eerste bedoeld, G. B. IV, **115**, 7, althans heeft *မိကျွံ့*

Bl. **260**, 10, v. o. *မိကျွံ့မိကျွံ့* hier: „gewezen verblijf.“

Bl. **268**, 9, *မိကျွံ့မိကျွံ့* zal wel een drukfout zijn voor *မိကျွံ့မိကျွံ့* G. B. IV, **196**, 1 heeft *မိကျွံ့မိကျွံ့* van *မိကျွံ့* „uitkrabben, uitschrappen.“

Bl. **289**, 9 en 6 v. o. Met *မာမာ* „wajangpop“ wordt hier bedoeld: de persoon, achter wien men zich verschuilt of door wien men handelt. G. B. IV, **280**, 1 v. o. heeft *မာမာ*

Bl. **291**, 13, *မာမာမာ* is nog de naam van een *district* in de Residentie Prábalínggá.

Bl. **320**, 1. *မကွပ်မကွပ်* M. wil *မကွပ်* „kreupelbosch of alang-alang afbranden“ hier figuurlijk laten bet. „verdelgen“ of „overvallen“.

Het is evenwel (met een zeer gebruikelijke weglating van de neusletter in de voorlaatste lettergreep) niets anders dan *မကွပ်* een *vijand* aanranden.

Bl. **321**, 12, *မကွပ်* Het woord *မကွပ်* staat niet in het Wdb.; toch is het geen druk- of schrijffout. Ook G. B. IV, **475**, 5 v. o. heeft het. Het schijnt in bet. wel eenige overeenkomst te hebben met *မကွပ်* en *မကွပ်မကွပ်* maar meer gebruikt te worden van aanhoudende droogte; in de Joesoef (hs. L. Bibl.) **188**, 2 v. o. komt het ten minste aldus voor: *မကွပ်မကွပ်မကွပ်* „het was droog, er was geen regen,“ en dat gedurende zeven jaren. Vrg. nog *မကွပ်* en *မကွပ်* — *မကွပ်မကွပ်* oostmoesson met groote droogte.

Bl. **371**, 7 v. o. *မကွပ်မကွပ်* Wat M. hiervan zegt, nl. dat met dat woord (NB. een oud Passief) „een koppel“ (een naamwoord dus) zou bedoeld worden, is zoo vreemd, dat men aan een lapsus calami zou gaan denken. Kern (Bijdr. 4^e volgreeks, 4^e deel, 2^e stuk, bl. **347**) vert. het door „omwonden“ en dat zal wel ongeveer de bet. zijn. Ik voeg hier alleen bij, dat, terwijl op deze plaats uit het voorgaande *မကွပ်* mag voorondersteld worden, dat het van „de koppel“ (de *anggar*) wordt gezegd, deze in de G. B. V, **147**, 7 v. o. bepaald genoemd wordt *မကွပ်မကွပ်မကွပ်မကွပ်မကွပ်*

Bl. **417**, 5, v. o. *မကွပ်မကွပ်* Dat met *မကွပ်* Sloot wordt bedoeld zooals M. vermoedt, is wel zeker. G. B. toch heeft hier V, **361**, 5 en elders *မကွပ်* — maar dat *မကွပ်* is wel niet veel hoofdbreken waard. Het zou voor de hand liggen, om er ons „Adriaanse“ in te herkennen, doch als men dan op een andere plaats VI, **113**, 4 leest, dat Sloot genoemd wordt *မကွပ်မကွပ်* „Hendrik Janse“ en men daarentegen weet, dat zijn werkelijke naam was Jan Albertsz Sloot (de Jonge, Register in voce), dan vergaat iemand de lust tot verder onderzoek.

Bl. 419, 5, *အိမ်အတွင်း၌* Als *အိမ်အတွင်း၌* hetgeen ik niet weet, bet. „pluimvee verkoopen” en dus Djiwârâgâ hier de zoon wordt genoemd van iemand, die zich daarmee bezighield, dan komt dit niet overeen met de G. B. V, 418, 3 v. o. waar wij lezen, dat zijn vader een boeroeh was („een daglooner, huur-ling, koeli” of iets derg.).

Bl. 422, 3, *အဘယ့်ကြောင့်* Terecht leidt M. dat woord af van *အဘ*, waarvan *အဘကြီး* maar hij vergist zich in de samenstelling. Het bestaat nl. niet uit *အဘ* en *ကြီး* maar uit *အဘ* en *ကြီး* met tusschengeschoven *ဝ* Zoo komt het o. a. voor in Wajangverhalen uitg. door Roorda 257, 3, v. o. *အဘကြီးအမိအမိ*; Tjentiini (hs. L. Bibl.) I, 77, 5, *အဘကြီး* Damar Woelan (hs. L. Bibl. n°. 142) 40, 4, *အဘကြီးအမိအမိ* Het laat zich vertalen door: „verlof, vrijheid om iets te doen.”

Bl. 432, 8, *အိမ်အတွင်း၌* M. wil hier *အိမ်အတွင်း၌* lezen zooals 3 regels verder staat. Hij zegt, dat het klaarblijkelijk een spreekwoordelijke uitdrukking is en schijnt te bet.: de piet (of baas) „verbleekt” of zakt af (vlucht) en een toespeling te bevatten op den Sgesoehoenan.

Ik zou de zaak juist willen omkeeren en op beide plaatsen lezen: *အိမ်အတွင်း၌*, want in dit verhaal is nergens sprake van den Soesoehoenan, maar draait het geheele wonderstuk om de *အိမ်အတွင်း၌* „zweep”. Ten gevolge van het slaan met die zweep moeten de vijanden *အိမ်အတွင်း၌* „afzakken, vluchten”. Wat is dus natuurlijker dan dat daarbij wordt uitgeroepen: *အိမ်အတွင်း၌* Ik vind de uitlegging van M. niet alleen zeer gezocht, maar geen ook, dat het Jav. van „de baas” zou moeten luiden niet *အိမ်အတွင်း၌* maar *အိမ်အတွင်း၌* Vrg. o. a. in deze Babad bl. 78 der Aant. den bijnaam, die aan Soenan Mas werd gegeven „de lamme” niet *အိမ်အတွင်း၌* maar *အိမ်အတွင်း၌* Maar dit daargelaten, de omstandigheid, dat de G. B. die deze kēmat veel uitvoeriger vertelt, wel op een stuk of tien plaatsen *အိမ်အတွင်း၌* heeft en nergens *အိမ်အတွင်း၌* zal wel den doorslag geven ten voordeele van de eerste lezing. Een voorbeeld van een derg. tooverzweep

of tooverkarwats vindt men ook in de Moersådå (hs. L. Bibl. 77, 3, volg.

Bl. 431, 1 v. o. *ဂိဇာဏှ* Volg. Wdb. „goochelen, goochelaar”. Hier moet het wel bet. „goochelarij, goocheltoer” (G. B. V, 228, gebruikt als Synoniem *မာဏက်ဏှ* „een wonderstuk”) en in die of in derg. bet. komt het herhaaldelijk voor in de Ménaq (hs. L. Bibl.) zie o. a. V, 262, 4. Als de dappere Ambyah (Hamzah), de kampioen voor de Mohammedaansche godsdienst zijn ongeloovige vijanden niet op een eerlijke wijs kan overwinnen, neemt hij zijn toevlucht tot een *ဂိဇာဏှ*. Deze bestaat dan meestal hierin, dat hij een vervaarlijk geschreeuw aanheft (*ဝိဇာဏှ*). De vijandelijke opperhoofden en troepen zijn hier zoo weinig tegen bestand, dat zij dikwijls als voor dood neervallen, terwijl inmiddels de Arabieren, vooraf gewaar-schuw, hunne ooren toehouden en ongedeerd blijven. Op die wijze doet ook Sijoeng Wánarā de mantri's, die worden afgezonden om hem te vatten, afdeinzen. G. B. I, 85, 1, *မာဏက်ဝိဇ္ဇာမဂ္ဂဏှ* *ဤမာဏ်ဝိဇ္ဇာမဂ္ဂဏှ* *မိဇာဏ်* *ဤမဂ္ဂဏှ* *မိဇာဏ်* *မဂ္ဂဏှ* enz.

Bl. 476, 1, v. o. *အိန္ဒြိယာသေ့* M. zegt, dit moet zijn *အိန္ဒြိယာသေ့*. Men zou anders verwachten *အိန္ဒြိယာသေ့* — Daar M. niet zegt, wat er in het hs. gelezen wordt, kan men vooronderstellen, dat er *အိန္ဒြိယာသေ့* staat en dat hij dit als eene schrijffout beschouwt voor *အိန္ဒြိယာသေ့*. Maar in dit geval geef ik, daar het bij de verandering in *အိန္ဒြိယာသေ့* ook maar om één letter te doen is, zeer zeker aan dit laatste de voorkeur. — Ja zelfs, al stond er in het hs. *အိန္ဒြိယာသေ့* zou ik op grond der hier weinig passende bet. van dat woord zeer geneigd zijn *အိန္ဒြိယာသေ့* te lezen.

In Wdb. toch wordt op gezag van Gericke als bet. van *ဆွဲကြိတ်* opgegeven „uittrekken, uithalen“ en zoo heb ik het ook gevonden in de Tjentiini **318**, 6 voor „het uittrekken van een kris“. In de Bandoeng **116**, 5 wordt het gebruikt voor het gewelddadig afrukken van een penis : *ဆရာကမူအကျဉ်းချုပ် ဆွဲကြိတ်ကာလှေကားပေါ်သို့တင်၍* en hoe

gruwelijk ook, laat zich dat denken: ja ware het nog een hoofd, de operatie zou zeker heel zwaar zijn, maar is denkbaar, doch het uittrekken, nithalen, afrukken of iets derg. van een hals schijnt absurd. Waarom dan niet gelezen *ကိစ္စိတုဒ္ဓါရဏံ* v. *ကိစ္စိတုဒ္ဓါရဏံ* „afsnijden.“?

Bl. **495**, 10, v. o. *ကလိပိသိသံ* „otterdrek“ M. schrijft hierbij: „Dit schijnt hier zeer willekeurig genomen te zijn zonder bepaalde bedoeling.“ Meent hij hiermeê, dat Pangeran Poegër niet bepaald otterdrek op het oog had, maar in het algemeen den toovenaar smadelijk wilde behandelen, dan geloof ik dat ook. G. B. ten minste heeft geheel iets anders VI, **117**, 1 v. o. leest men daar: *ကလိပိသိသံ* *ကလိပိသိသံ* *ကလိပိသိသံ*

Bl. **504**, 5, *ကလိပိသိသံ*. Dit woord kàn hier wel bet. „hervatten“ of iets derg., maar die bet. geeft Cohen Stuart in het Wdb. aan *ကလိပိသိသံ* met *bijgevoegd* *ကလိပိသိသံ* *ကလိပိသိသံ* bet. volg. Wdb. „beginnen“. Deze plaats komt mij niet voor afdoende te zijn om de bet. van „hervatten“ voor *ကလိပိသိသံ* zonder *ကလိပိသိသံ* te wettigen.

Bl. **527**, 10, v. o. *ကလိပိသိသံ* M. heeft hier eerst gedacht aan een Kawi aanhechtsel *က* later heeft hij deze onwaarschijnlijke conjectuur teruggenomen — en zegt eenvoudig, dat het niets meer bet. dan *ကလိပိ* alleen en voegt bij: hier z. v. a. als *ကလိပိ* — Blijkbaar weet hij dus geen weg met die *က* — Zou het niet een schrijffout zijn voor *ကလိပိသိသံ* zooals G. B. VI, **200**, 3, v. o. heeft?

Bl. **538**, 10. *ကလိပိသိသံ*. Daar er geen grondwoord *ကလိပိ* of *ကလိပိ* in de Woordenboeken voorkomt, wil M. lezen *ကလိပိသိသံ* dat zou bet. „gepasseerd zijn, voorbijgeraakt zijn“. Zoo zou de zin in zijn geheel luiden: de Patih Soemā brātā ziende, dat zijn troepen gepasseerd of voorbijgeraakt waren — ging op de vlucht. Ik moet bekennen dat ik dit niet versta, maar nog minder een *ကလိပိသိသံ* „gepasseerd, voorbijgeraakt zijn“ als conjectuur voor *ကလိပိသိသံ* in de lezing van G. B. VI, **262**, 5 v. o. *ကလိပိသိသံ*

Daar trouwens zoowel de Babad van M. als de G. B. *ကလိပိသိသံ* of *ကလိပိသိသံ* hebben, schijnt er wel degelijk een derg. vorm

van een grondwoord *လိမ့်* of *လိမ့်* te bestaan, al is die ons ook onbekend. Mij komt het ook niet onwaarschijnlijk voor, dat er meê kan bedoeld zijn: „in een cirkel ingesloten worden, omsingeld worden.” Iets dergelijks heeft er immers blijkens het voorafgaande *လိမ့်* hier plaats, en zulk een bet. zou wel overeen te brengen zijn met andere Jav. woorden, waar *လိမ့်* de stam is. Vrg. o. a. *လိမ့်* gebogene houding, *လိမ့်* bogt, kromming; *လိမ့်* boog, halve cirkel, en hiervan *လိမ့်* een halven cirkel vormen.

Bl. 552, 4, *မလိမ့်ကတုက* Dat het geen bezwaar heeft *ကတုက* (of *ကတုက*) op te vatten in de bet. van *ကတုကကတု* (of *ကတုကကတု*) blijkt ook nog wel uit Ménaq (hs. L. Bibl.) VII, 440, 5 v. o. *ကတုကကတုကတု* *မလိမ့်ကတုက* *မလိမ့်* *မလိမ့်* enz. Verg. verder *ကတုကကတု* van *မလိမ့်* Op grond van het bij dit woord en bij het door M. aangehaalde *မလိမ့်* in Wdb. opgegevene, zal aan *ကတုကကတု* *ကတုကကတု* enz. de bet. wel moeten worden toegekend van „zoek raken, meer bepaald v. gedeelten, die bij iets anders behooren”; hier van enkele manschappen of troepen die achterbleven, van den hoofdtroep verwijderd en zoo zoek raakten, omdat zij den haastigen gang van Soenan Mas met het gros van zijn leger niet konden volgen.

Bl. 562, 1, *မလိမ့်ကတု* M. teekent hierbij aan, dat V. B. heeft *မလိမ့်ကတု* en dat dit wel de juiste lezing zal zijn. Waarom hij dit opmerkt, begrijp ik niet. De verwaarloozing toch van den neusletter vóór de zachte medeklinker, is waarlijk niet vreemd, (Vrg. o. a. in deze Babad 370, 4 v. o. *မလိမ့်ကတု* voor *မလိမ့်ကတု* 577, 9, *ကတု* voor *မလိမ့်* — of wil men een voorbeeld elders: Pandji Koedânâ-wongsâ 76, 3 v. o. *မလိမ့်* voor *မလိမ့်*) noch ook de schrijfwijze naar de uitspraak *ကတု* voor *မလိမ့်* *မလိမ့်* *မလိမ့်* is blijkbaar samengesteld uit het substantief denominatief, met *မ* van *လိမ့်* of *မလိမ့်* met achtervoegsel *မလိမ့်* en heeft niets te maken met een vorm *မလိမ့်ကတု* De woorden die M. laat volgen: „een vorm *မလိမ့်ကတု* wordt niet in het

Wdb. opgegeven" kunnen dan ook alleen tot verwarring leiden.

Bl. **593**, 12 v. o. *မိမိတို့*. Het eerste gedeelte althans der door Roorda opgegeven bet. wordt bevestigd door de omschrijving *အကျိုးတရားတရားတရား* die men in G. B. VI, **425**, 4, in plaats van *မိမိတို့* aantreft.

Bl. **594**, 5 v. o. *မိမိတို့*. Ook na raadpleging van de G. B. kan ik de beteekenis dezer woorden niet helpen bepalen, maar de daar voorkomende lezing VI, **426**, 5, *မိမိတို့* wijst op twee zaken.

Bl. **603**, 5 v. o. *အရပ်* Volg. Wdb. bet. dit woord "halen" o. a. *vogels die bouwstoffen halen voor hun nest*. M. breidt die bet. uit en zegt: van daar "zich gaan nestelen"; hier wil hij het fig. laten beteekenen: van den Pangeran "zich gaan nestelen aan boord". Ik durf mij aan deze zeer gezochte en alleen op gissing steunende verklaring niet wagen, te minder, omdat de groundbet. van het woord nl. "halen" eenigszins ruimer genomen een veel beteren zin geeft. Met het voorafgaande luidt het dan: "hij ging aan boord van de *အရပ်* "een soort kleine prauw" die hem haalde of afhaalde om hem te brengen naar boord van het groote schip.

Bl. **604**, 10 v. o. *အရပ်* De G. B. leert ons, dat wij hier te doen hebben met iets dat bij een geweer behoort. G. B. nl. heeft *အရပ်* Nu is volg. Wdb. *အရပ်* en *အရပ်* z. v. a. *အရပ်*, en beteekent het daarvan afgeleide ww. *အရပ်* iets schuiven, voor zich heen schuiven. Met het in de G. B. volg. *အရပ်* "geweer" schijnt er te worden bedoeld: het werktuig, dat den kogel in den loop van het geweer schuift, voortschuift- m. a. w.: de laadstok.

Bl. **611**, 2, *အရပ်* komt als benaming van een korps soldaten ook voor o. á. in de Damar Woelan (hs. 142 L. Bibl.) **63**, 2 v. o.

Bl. **642**, l. 644, 9, v. o. *အရပ်*. M. teekent hierbij aan: letterlijk "tot een muur gemaakt worden", doch hier is *အရပ်* onderwerp en het beteekent daar "er was nog geen muur gemaakt, het was nog niet ommuurd." Dit is gedeel-

telijk waar, gedeeltelijk niet. De eerste bet. is juist, maar wordt gebruikt van dat, wat tot een muur gemaakt wordt, en kan ons dus hier niet helpen, daar er sprake is van de *plaats*, die ommuurd wordt. Zoo zegt dan ook M. terecht: Koetakërta is onderwerp, maar hoe kan hij er dan op laten volgen, dat het bet. zou: er was nog geen muur gemaakt. De plaats Koetakerta en muur kunnen toch niet tegelijk onderwerp zijn? Dit laatste bet. het dan ook niet, maar wel het daarop volgende: „het was nog niet ommuurd” en dit hebben we hier noodig. Het ww. *မကွယ်သော* bet. dus zoowel „tot een muur maken” als „ommuren” twee bet. die moeilijk overeen te brengen zijn. Toch laat zich de bet. van „ommuren” zeer goed verklaren. *မကွယ်သော* nl. „baksteen” in de bet. van „muur” is eigenlijk een verkorting van *မကွယ်သော* en *မကွယ်သော* bet. „ommuurd worden”. Zoo hier nu bij verkorting *မကွယ်သော*

Bl. 650, 3 v. o. *မကွယ်သော* Of deze vorm meer voorkomt in den zin van „plaats waar of degeen bij wien men moet verschijnen om dienst te doen”, zooals M. opgeeft, weet ik niet; het komt niet in het Wdb. voor evenmin als *မကွယ်သော* zooals de V. B. leest en M. vertaalt „degeen dien men als zijn hoofd erkent”. Maar daar dit laatste meer voorkomt, o. a. in Bajan Boediman (hs. L. Bibl.) waar de patih namens zijne 100 makkers (bajan's, een soort perkieten?) de vorstelijke waardigheid aan den Bajan Boediman aanbiedt, en o. a. zegt: *မကွယ်သော* zou ik geneigd zijn hier *မကွယ်သော* te lezen.

A. C. VREEDE.